

ségét, a domináns társadalom szerinti „normalitását”. Ami kicsiben és privát értelmezési keretek közt megtörténik az első melegbarátnak tartott orosz filmben – *Te kellesz (Ja ljubju tyebja, 2004)* –, az nagyban és az amerikai tömegfilmből ismert klisék szerint ismétlődik meg az európai koprodukció keretében a *Szerelemszigetben*. Az új évezred egy másik jellegzetes biszex-poliamória filmje a német *Három (Drei, Tom Tykwer, 2010)*. A poliamória olyan szerelmi kapcsolatot jelöl, ahol mindegyik partner egyenrangú, együttműködő fél, ellentétben egy klasszikus háromszöggel ahol a felek konfliktusban állnak és egymással versengenek). A *Három* biszex háromszögének női tagja ikrekkel testesen alkot családot a hármás másik két, férfi tagjával, akik közül bármelyik lehet a biológiai apa. Ezekben a filmekben a homo- és biszexualitás és az e szexualitásokkal összefüggő intim kapcsolatok a „gyermek” és a „család” normatív koncepcióin keresztül hagyatnak jóvá. E filmek üzenetei ugyanis nyilvánvalóan továbbra is éles ellentétben állnak a társadalom többségének meggyőződésével, akiknek talán legbiztosabbnak hitt, érzett védőbástyája a homo- és biszexualitás ideologikus távortartása a család ideáljától. Meggyökeresedett elképzelés, miszerint az előbbi az utóbbira veszélyes ill. arra képtelen, azaz a kettő összeegyeztethetetlen. Pontosan ebbe a diszkurzusba avatkoznak bele polemizáló módon a gyermekvállaló, boldog biszex hármás kapcsolatokat megvillantó filmek.

Ha a *Szerelemsziget* konklúziója, banális és leegyszerűsített is, attól még vitaindítóként és populáris formában közzétett állásfoglalásként, s ekképpen értékközvetítőként bőven működhet. Továbbá, ha nem is limonádé, de mondjuk enyhén alkoholos gyümölcs-koktél, a *Szerelemsziget* nyilvánvalóan nem lélektani mélysége vagy virtuóz narrációja miatt lesz emlékezetes vagy jelentős alkotás, és ez teljesen rendben van így. Ugyanakkor a zbaníci-életmű első könnyű darabja a maga műfaji kategóriájában kellőképpen szórakoztató, progresszivitásában pedig kellemes meglepetés, melynek társadalmi tudatosságát és fontosságát (néhány kritikussával ellentmondva) egyértelműen megerősíteném. •

BUDAPEST PRIDE LMBTQ FILMFESZTIVÁL

Magukra találnak

HUBER ZOLTÁN

A MÁSSÁG TÉMÁJA A FŐSODORBAN IS EGYRE FONTOSABB.

Tavaly még valódi mozihelyszín és a szélesebb közönséget is vonzó címek nélkül zajlott a leszbikus, meleg, biszexuális, transzszexuális és queer (LMBTQ) filmek 19. budapesti fesztiválja, az idei évre már jóval komolyabb és látványosabb programmal készültek a szervezők. A tavaly bezárt Örökmozgó helyén működő Art+Cinema termében öt nap alatt tizenhárom játékfilmre, illetve rövid- és dokumentumfilmre szociálisra ülhetek be a nézők, de voltak vetítések Szegeden és Pécsen is. Bár a másság témája manapság a fősodorban is egyre markánsabban jelen van (gondoljunk csak a *Carol* vagy *A dán lány*, illetve a *Transparent* aktuális sikereire), az LMBTQ közösség különféle problémáit és nézőpontjait körüljáró válogatásba számos specifikus, vagy itthon jószerével ismeretlen alkotás kerülhetett.

A fesztivál nyitófilmje a Torontóban debütált, a hazai mozikban először látható *Freeheld* (2015) valós történe-

tet dolgoz fel. Peter Sollett filmjének hősnője kiváló nyomozó, aki regisztrált kapcsolatban él ugyan a szerelmével, de a munkahelyi előítéletek miatt homoszexualitását titkolja. Az önként vállalt rejtőzködésnek szörnyű csapást véget, a rendőrnőt előrehaladott daganatos betegséggel diagnosztizálják és már nem tudnak segíteni rajta. Hiába a bejegyzett, az állam által is elismert élettársi viszony, a szerelmét mégsem illeti meg a hagyományos házastársaknak járó özvegyi nyugdíj. Laurel nem hagyja annyiban a dolgot és megpróbálja elérni a vonatkozó törvények megváltoztatását, az ügy pedig egyre nagyobb feltűnést kelt.

Laurel Hester harca és a 2006-ban meghozott pozitív döntés meghatározó lépés volt az egyenmű házasságok törvényi elismeréséhez vezető úton. Fontos tehát a téma és nem véletlenül bukkan fel számos nagy név a vázsnon, a *Freeheld* nem váltja be a hozzá fűzött reményeket. Az alkotóknak nem sikerül átélhetővé varázsolni a drámát és sajnos a kínáló klisé-

Peter Sollett:
Freeheld
(Ellen Page és
Julianne Moore)

„Szépségük megbonthatlan egységbe olvad”

(Alante Kavaite: Szerelmem Sangaille – Julija Steponaityte és Aiste Dirziute)

be is rendre belefutnak. Az igazáért kiálló hősnő és a bürokrácia küzdelme a szokásos sémát követi, a nézőpont elfogultan egyoldalú, ráadásul a figurákat sem sikerül kellő mértékben árnyalni. A másságát nemrég nyilvánosan is vállaló Ellen Paige és a mindig kiváló Michael Shannon ugyan mentik a menthető, Julianne Moore túlját-szott leépülése sokat ront az összképen. Bár a szereplők hatásosan érvelnek a melegházasság alkotmányos joga mellett, ez a film sajnos pontosan azokat nem fogja meggyőzni, akiket egyébként meg kellene.

Az első szerelem nehézségeiről és az útkeresésről szól a *Rejtőzködők* (*A escondidas*, 2014), mely a szexuális orientációk elfogadása és felvállalása mellett a migráció problémáját is megpendíti. A marokkói Ibrahim hiába próbálja, nem tud beilleszkedni a spanyol társadalomba. Folyamatosan kényte-

len szembenézni az ellenséges vagy nyíltan rasszista megnyilvánulásokkal és a hivatalos szervek elutasításával, ezért illegalitásban kell maradnia. A saját nemi identitásával birkózó Rafa végül hiába áll ki mellette, az uralkodó kulturális beidegződések lehetetlenné teszik a kapcsolatukat. Mikel Rueda bemutatkozó nagyjátékfilmje érzékenyen ragadja meg a két tinédzser fiú tétova, tapogatózó románcát, a bevándorlás jóval összetettebb kérdésével viszont nem sokra jut. A spanyol többség és a marokkói kisebbség viszonyát vaskos sztereotípiák mentén mutatja be, filmje így inkább tragikus szerelmi történetként működik.

A miskolci Cinefest közönsége már találkozhatott a litván Alante Kavaite több nivós fesztiválon is szerepelt alkotásával. A *Szerelmem, Sangalie* (*Sangalies vasara*, 2015) a felnőtté válás és a képlékeny önismeret bizonyta-

lanságait a repülési iránti szenvedély és a magasságtól való rettegés erőteljes szembeállításán keresztül szemlélteti. Sangaille nem találja a helyét, képtelen feloldani az álmai és félelmei között feszülő ellentmondást. A nyaralójuk közelében találkozik az életvidám és kreatív Austével, aki nemcsak az első szerelme lesz, de segít legyőzni a fóbiját. Kavaite munkája lassan sodródó, erőteljes hangulatú, különös látványvilágú darab, melyben a lebegés, a nyári táj és fiatalok szépsége megbonthatlan egységbe olvad. A film ügyesen kerüli a hamiskás fordulatokat és éppen ezért érezzük hitelesnek a megélt, megtapasztalt vágyak és a személyes kiteljesedés közötti létrejövő párhuzamokat. Ahogyan Sangaille önmagára találása példázza, szükség van a pozitív, megerősítő példákra és történetekre, illetve az ezeket bemutató filmfesztiválokra. •